

С. Я. Цимбалюк,

к. е. н., доцент кафедри митної справи та товарознавства,

Державний податковий університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8092-0111>

А. В. Цимбалюк,

к. е. н., доцент, професор кафедри публічного права, Державний податковий університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6061-6275>

Т. О. Скоромцова,

к. е. н., с. н. с., доцент кафедри фіскального адміністрування,

Державний податковий університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2564-7025>

DOI: 10.32702/2306-6814.2023.7.79

МИТНІ ПРОЦЕДУРИ: ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

S. Tymbaliuk,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department
of Customs Affair and Commodity Science, State Tax University

A. Tymbaliuk,

PhD in Economics, Associate Professor, Professor of the Department of Public Law, State Tax University

T. Scoromtsova,

PhD in Economics, Senior Research Fellow, Associate Professor of the Department of Fiscal Administration, State Tax University

COSTOMS PROCEDURES: ECONOMIC AND LEGAL ASPECTS

Зовнішня торгівля виступає важливою сферою національної економіки України, залежність від якої з кожним роком зростає. Важливим чинником, що впливає на безпеку переміщення товарів через митний кордон держави є здійснення надійного митного контролю і здійснення ефективних митних процедур. Одним із головних питань є визначення рівня довіри митного органу до підприємств-резидентів, до яких під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності митними органами можуть бути встановлені форми й обсяги митного контролю, які сприятимуть спрощенню та прискоренню митних процедур.

Під час дослідження було визначено, що економіко-правовою сутністю митних процедур є митний контроль та митний та пост митний аудит, митне оформлення та автоматизований економічний оператор.

Враховуючи актуальність процесів проведення митної реформи та формування новітньої філософії їх здійснення доцільним є побудова митних процедур з врахуванням принципів сервісного обслуговування.

Foreign trade is an important sphere of the national economy of Ukraine, the dependence on which is growing every year. An important factor affecting the security of the movement of goods across the customs border of the state is the implementation of reliable customs control and the implementation of effective customs procedures. One of the main issues is determining the level of trust of the customs authority in resident enterprises, to which, during the implementation of foreign economic activity, the forms and scope of customs control can be established by the customs authorities, which will contribute to the simplification and acceleration of customs procedures.

During the research, it was determined that the economic and legal essence of customs procedures is customs control and customs and post-customs audit, customs clearance and an automated economic operator.

One of the forms of customs control, characterized by positive features that are aimed at accelerating the movement of goods across the customs border, is a customs post-audit. This is a relatively new form for the domestic customs control system and is widely inherent in the customs authorities of developed countries. Customs post-audit not only significantly accelerates a number of customs procedures, reducing the time for customs formalities and overhead, but also significantly reduces or completely neutralizes bureaucratic formalities and grounds for corruption and abuse.

The customs authorities of Ukraine are currently the national institution that is currently undergoing the largest cardinal reforms. The main goal of such reforms is to turn it into a modern service, which should become loyal and open to honest business and which will be deprived of the "image" of a corrupt state structure.

Along with this, customs authorities also functionally act as a socio-economic institution, whose activities are manifested in the provision of certain services, which is carried out in the form of a kind of state service. Therefore, one of the elements of customs procedures at the level of state regulation may be the introduction of a "service" model of interaction between the state and business in the implementation of customs formalities.

Given the relevance of the processes of customs reform and the formation of the latest philosophy of their implementation, it is appropriate to build customs procedures taking into account the principles of service.

Ключові слова: митні процедури, митне оформлення, митний контроль, аудит, пост митний аудит, авторизований економічний оператор.

Key words: customs procedures, customs clearance, customs control, audit, post customs audit, authorized economic operator.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Інтеграція України до європейського економічного простору, виступає передумовою трансформаційних змін у реалізації економіко-правових відносин у митній сфері. Відповідно до цього в Україні, необхідне підвищення рівня реалізації заходів, які здатні з одного боку забезпечити дієвий митний контроль, з іншого — спростити митні процедури при одночасному підвищенні їх ефективності. У контексті цих обумовлених аспектів саме система митних процедур виступає регуляторним механізмом, інструменти якого здатні забезпечити виконання норм митного законодавства та одночасно сформувати новітню філософію вітчизняної митної системи.

Відображенням змін, які наша держава вже внесла у діючу практику реалізації митних процедур з метою забезпечення зовнішньоекономічної активності суб'єктів та тих митних змін, які можуть бути ефективними в перспективі подальшої розбудови національної системи митних правил і процедур, у наближенні їх до стандартів європейського законодавства потребує нової філософії їх економіко-правового обґрунтування.

На сучасному етапі теоретичним підґрунтям побудови сутнісної характеристики митних процедур стає виокремлення сервісно-профілактичного аспекту, зумовленого новим клієнтоорієнтованим напрямком діяльності фіскальних органів, який сприяє своєчасному і

комфортному виконанню суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності своїх зобов'язань перед державним бюджетом у повному обсязі [1].

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблемам аналізу ефективності здійснення митних процедур в Україні присвячено багато праць вітчизняних науковців: І. Бережнюка, О. Вакульчика, Т. Дорошенка, І. Несторишена, П. Пашка, В. Туржанського, О. Фрадинського, Л. Федоришина, В. Фесенко та ряду інших науковців і практиків.

Основний вектор своїх досліджень автори І. Бережнюк, І. Несторишен, В. Коротун, ряд інших авторів спрямовують на визначення розвитку ефективної системи митних процедур через побудову системи управління митними ризиками, бо саме через неї можлива й актуалізація митних процедур [2; 3].

Зокрема, це дає змогу вирішувати два взаємозалежні та взаємосуперечливі завдання: з одного боку — обов'язковість митних процедур, з іншого — мінімальне державне втручання у їх реалізацію.

Інша група вчених, Н. Авраменко, Т. Дорошенко, М. Матвеев ноголошують на тому, що проблема законодавчого забезпечення митного контролю є основною, а тому, подальший розвиток ефективних митних процедур залежатиме від запропонованих митних законодавчих реформаций [4, с. 57].

Ще треба відзначити ряд науковців, дослідження яких спрямовані на аналіз інструментів та важелів реалізації митних процедур.

лізації митного контролю в контексті забезпечення митної безпеки держави, на напрями усунення проблем митного контролю з врахуванням досвіду європейських країн, як пріоритетного, в умовах європейського вибору розвитку України. Цим аспектам присвячені роботи Гребельника О., Пашка П., О. Фрадинського, Л. Федоришина, Т. Микитенко та інш [5; 6; 7].

Таким чином, основними в цьому аспекті залишаються два значних напрями обґрунтування — економічний та законодавчий з врахуванням євроінтеграційного вектору проведення реформ у вітчизняній митній системі.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

З огляду на позицію вищезазначених науковців, можна зауважити, що Україна наразі стикається не лише з економіко-правовими аспектами митного контролю, а й з можливостями для внесення докорінних змін у процедуру відповідних митних механізмів.

Тому, сьогоднішнього може всебічно сприяти заходам та спрощенню загальних підходів до організації митного контролю і оформлення, митного і пост митного аудиту та, що головне, забезпечення зовнішньоекономічної активності та зміцнення захисту вітчизняного ринку України.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є визначення економіко-правової сутності митних процедур: митного контролю та митного аудиту, митного оформлення та автоматизованого економічного оператора в умовах проведення митної реформи та формування новітньої філософії їх здійснення.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур визначає митні процедури як "митні формальності" і як сукупність дій, що підлягають виконанню уповноваженими особами і митною службою з метою дотримання вимог митного законодавства.

Визначення поняття "митні формальності" в діючому Митному кодексі України було зумовлено адаптацією та гармонізацією вітчизняного законодавства до європейських норм та стандартів. Так, згідно Митного кодексу України та з врахуванням вимог Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур, митні процедури — це "зумовлені метою переміщення товарів через митний кордон України сукупність митних формальностей і порядок їх виконання (п. 21 ст. 4 МКУ) [8; 9].

Аналізуючи економічний зміст поняття "митні процедури" автори Мирончук В, Матвеев М, Голомша Н., визначають його як "тактичні заходи держави, змістом яких є митний контроль, митне оформлення, сплата митних платежів та порядок їх виконання" [10].

Аналіз даних понять вказує, що поняття "митні процедури" ширше за своїм змістом за "митні формальності", оскільки включає в себе не тільки визначення необхідної сукупності дій, а й офіційно встановлений процедурний та поетапний порядок їх здійснення як з боку митних органів так і з суб'єктом ЗЕД.

З огляду на предмет та метод правового регулювання, митні процедури — це врегульований нормами митного права, порядок діяльності посадових осіб митних органів в межах їх повноважень, який спрямований на реалізацію норм митного права та дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи у процесі вирішення конкретних справ, пов'язаних з переміщенням громадянами товарів, транспортних засобів та інших предметів через державний кордон, та складається з таких елементів: митного контролю, митного оформлення, справлення (сплати) митних платежів і податків, порядку їх виконання та дотримання митного та податкового законодавства.

З таким трактуванням поняття "митні процедури", можна визначити декілька аспектів узгодження поняття пов'язаного з митними процедурами, оскільки, комплексний підхід до розгляду та аналізу сутності та економіко-правових аспектів митних процедур сприяє виявленню різноманітних його аспектів і сторін. Саме тому митні процедури можна розглядати в сукупності як:

- 1) інститути державної митної справи;
- 2) етапи митного процесу;
- 3) складові елементи митної справи;
- 4) сукупність дій і заходів, здійснюваних митними органами стосовно переміщення товарів;
- 5) методи забезпечення дотримання вимог законодавства з питань державної митної та державної податкової справи.

На нашу думку, в розширеному розумінні митні процедури включають в себе цілий ряд зобов'язань щодо:

- аналізу законодавства України на предмет можливості ввезення на територію певного товару;
- моніторингу обмежувальних бар'єрів для поставки товару;
- підготовки та оформлення дозвільної документації для експорту/імпорту товарів;
- отримання сертифікатів відповідності продукції;
- отримання висновку від правоохоронних органів при переміщенні через кордон товарів спеціального і подвійного призначення;
- визначення митних назв товарів та їх кодифікацію;
- визначення митної вартості продукції;
- розрахунок митних платежів та інших податків, що підлягають сплаті при експорті/імпорті продукції;
- вирішення питань з логістичними партнерами для здійснення вантажних перевезень та ін.

Як видно, серед багатоваріантності підходів до визначення сутності митних процедур у наукових дослідженнях практично відсутня єдність у визначенні даної категорії, разом з тим виділяється одна спільна риса: це система заходів, дія яких направлена на запобігання переміщенню товарів через митний кордон із порушенням вимог чинного митного законодавства.

Одним із важливих складових є митний контроль, як основний важіль забезпечення дотримання суб'єктами ЗЕД норм митного законодавства.

В інтерпретації основної Кіотської Конвенції митний контроль (Customs control) — це заходи, які використовують митниці для гарантування виконання митного законодавства.

Дефініція цього поняття, що визначена у Регламенті Європейського Парламенту і Ради (ЄС) №952/2013 від

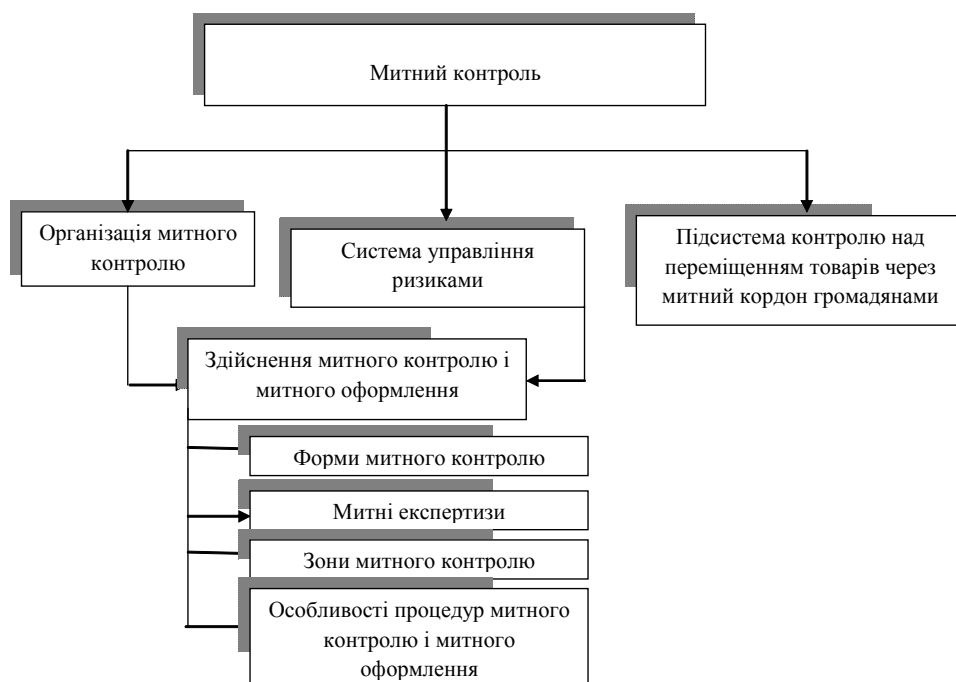

Рис. 1. Елементи митного контролю

Джерело: сформовано на основі [3; 5].

9 жовтня 2013 року про встановлення Митного кодексу Союзу є набагато розширеною та більш розгорнутою. Так, дане трактування деталізує сукупність операцій, які підлягають контролю з боку митних служб і визначається як "конкретні дії, які виконують митні органи для того, щоб забезпечити дотримання митного законодавства та іншого законодавства, що регулює прибуття, вибуття, транзит, переміщення, зберігання та кінцеве використання товарів, переміщуваних між митною територією Союзу та країнами або територіями, які не є частиною такої території, та перебування і переміщення на митній території Союзу товарів із третіх країн і товарів, поміщених під процедуру кінцевого використання" [11].

Митний Кодекс України визначає, що митний контроль, як самостійна економічна категорія, — це "сукупність заходів, що здійснюються з метою забезпечення додержання норм цього Кодексу, законів та інших нормативно-правових актів з питань митної справи, міжнародних договорів України, укладених у встановленому законом порядку" [8]. Інша позиція "це контроль за сплатою ввізних і вивізних мит, дотриманням міжурядових та міжнародних угод щодо преференційного регулювання, інших торговельно-політичних заходів, положень про внутрішні податки і збори, а також міжнародних/міжурядових домовленостей про заборони й обмеження.

Важливою складовою у забезпеченні фінансового та регулятивного потенціалу економіко-правових інструментів захисту національних товаровиробників і процесу залучення економіки України до європейського і світового економічного простору відіграють функціональні елементи митної системи — митний контроль та митне оформлення товарів. Ці два поняття є нероздільними і використовуються в митному законодавстві практично всіх країн світу.

З метою конкретизації поняття митного контролю та митного оформлення необхідно зазначити основні ознаки, на яких вони базуються.

Так, митний контроль і митне оформлення є діяльністю митних органів, яка розкривається через форми системи контрольно-перевірочних і забезпечуючих митне оформлення заходів. До додаткових ознак, які посилюють основні відносяться:

— мета контролю над діяльністю суб'єктів ЗЕД — виявлення і попередження порушень суспільної моралі та вимог чинного податкового законодавства;

— об'єкт контролю — предмети та дії суб'єктів митних відносин, їх відповідальність вимогам законодавства з питань регулювання зовнішньої економічної діяльності.

Систему митного контролю і митного оформлення складають певні елементи (складники), які можна відобразити наступним чином (рис. 1)

Одним із заходів митного контролю з метою попередження можливих митних правопорушень є організація проведення митного аудиту, застосування якого дає можливість митній службі своєчасно й достатньою мірою не лише спростити саму процедуру митного оформлення та зменшити обсяг митних процедур, але й перевірити систему обліку та звітності товарів, що переміщуються через митний кордон України, їх своєчасність, достовірність, і повноту нарахування та сплати податків та зборів.

Вітчизняні практики також зазначають, що ефективна система митного аудиту — вкрай важливий інструмент для пришвидшення транскордонного руху товарів та одночасно — дотримання законності при такому переміщенні. При цьому, як зазначає Д. Артюхов "забезпечення митного аудиту якісними ІТ інструментами дозволило б скоротити час та кількість митних формальностей безпосередньо на "кордоні" та одночасно акцентувати увагу на митному контролі після випуску товарів у вільний обіг" [12]. Доцільно зазначити, що на першому етапі реалізації інформаційної системи "Митний аудит" вона уже пройшла декілька видів попередніх ви-

пробувань і готова до тестування в рамках дослідної експлуатації.

Поряд з цим, така форма митного контролю як пост-аудит (аудит після завершення митного оформлення), став би новим клієнтоорієнтованим напрямком діяльності податкових органів та сприяв би сервісно-профілактичним заходом для комфортного виконання суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності своїх зобов'язань перед державою.

При цьому, зазначена форма митного контролю дозволяє перенести акцент митного контролю на етап "після митного оформлення", тобто після випуску товарів у вільний обіг на митну територію країни. Проте, не дивлячись на те, що правовою основою для проведення зазначених перевірок є положення Митного кодексу України яким передбачена перевірка системи обліку та звітності товарів, що переміщуються через митний кордон України, така форма митного контролю ні в науковій літературі, ні в митному законодавстві не має чіткого визначення.

А як свідчить аналіз європейського законодавства з митного аудиту, він є основною формою митного контролю в Європейському співтоваристві.

Поряд з цим, відповідно до Кіотської конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур, така форма контролю визначена як пост-аудит, згідно з якою митні органи здійснюють перевірку правильності та достовірності даних, зазначених у митних деклараціях, через вивчення бухгалтерських документів та рахунків, перевірки книг, записів, комерційних даних фізичних осіб/підприємств, задіяних у міжнародній торгівлі, систем управління бізнесом після завершення митного оформлення.

Всесвітня митна організація також визначає митний пост-аудит як процес, що дозволяє працівникам митних органів проводити контроль за достовірністю даних митних декларацій шляхом перевірки книг, записів, бізнес-систем, комерційних даних фізичних осіб/підприємств, задіяних у міжнародній торгівлі. Поряд з цим, це є ознакою значної довіри держави до суб'єктів, які сумлінно виконують правила перетину митного кордону.

На наше глибоке переконання, здійснення таких заходів неможливе без вдосконалення діючого митного і податкового законодавства, основні аспекти якого можна звести до наступного:

- визначення основних елементів, необхідних для проведення митного аудиторського контролю;
- використання існуючого переліку стандартів, які отримали схвалення податкових та митних адміністрацій країн Європейського Союзу і світу;
- сприяння проведенню більш ефективного митного контролю в кожній точці митної території без збільшення адміністративних або виконавчих витрат операторів завдяки гармонізованому підходу до аудиторського контролю;
- надання практичної допомоги митним органам в оволодінні досвідом інших країн у проведенні такого контролю.

Узагальнюючи таку термінологію поняття митного контролю науковцями, і чию думку ми розділяємо, було отримано висновок, що митний контроль варто розгля-

дати як складну систему взаємоузгоджених між собою управлінських рішень, прийняття і реалізація яких відбувається в контексті забезпечення дотримання законодавства під час руху товарів через митні кордони.

Одним із основних складових митних процедур є митне оформлення, функцією якого є закріплення дій юридичного характеру, які було вчинено щодо переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон.

Характерною ознакою митного оформлення виступає діяльність органів ДМС, яка виражена у формі виконання чітко визначеної послідовності процедур, установлених Митним кодексом. З боку суб'єкта ЗЕД — це декларування, що здійснюється шляхом подачі інформації за установленною формою про товари, що возяться або вивозяться, і з зазначенням мети їх переміщення. Тому, без "здійснення у повному обсязі митного оформлення товарів і транспортних засобів" митний контроль не може бути повністю завершеним [13, с. 39].

Також, відповідно до п. 5 ст. 41 Митного кодексу України до форм митного контролю зараховується і перевірка своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати податків і зборів, які відповідно до законів справляються при переміщенні товарів і транспортних засобів через митний кордон [8].

Отже, виходячи із процедури та етапів проходження митного оформлення, підготовки пакету документації для митного оформлення дана процедура є найбільш трудомісткою, оскільки потребує, у першу чергу, злагодженої дії та високого професіоналізму відповідних структурних підрозділів ДМС. А також потребує значного терміну часу для його виконання.

З метою спрощення та зменшення часу для митного оформлення, в Україні запроваджено інститут авторизованого економічного оператора (АЕО), який не тільки спрощує митні процедури, але й полегшує міжнародну торгівлю, забезпечує участь українських АЕО у формуванні безпечних ланцюгів постачання товарів та підвищує їх конкурентоспроможність як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Звісно це також сприяє наближенню митного законодавства України до європейських стандартів.

Визнання статусу АЕО українських компаній митними органами інших країн, зокрема, ЄС (після укладення відповідних двосторонніх договорів про взаємне визнання) означатиме, що, наприклад, країни ЄС в такому випадку мають довіряти українським АЕО компаніям як і європейським компаніям, а відповідно обсяг заходів контролю щодо товарів, які ввозяться українськими АЕО до ЄС, зменшиться.

Таким чином, АЕО — це особливий статус, який засвідчує високий ступінь довіри до суб'єкта господарювання та надає йому суттєві спрощення при здійсненні митних формальностей. Проте, як свідчить практика, за час введення в дію у 2019 інституту АЕО в Україні, такий статус отримало лише одне підприємство, і наразі на розгляді про надання такого статусу знаходиться ще одне підприємство [14].

Для гармонізації та спрощення митних процедур набуває важливого значення як в економічній так і в юридичній літературі поняття "сервісна митниця".

Як свідчить аналіз митного законодавства — Митного кодексу ЄС, його сфера регулювання безпосередньо не охоплює визначення сервісних функцій митних органів держав — членів Союзу, проте опосередковано наголошує на можливості надання такими органами послуг, не пов'язаних із контрольно-наглядовими повноваженнями. Наприклад, стаття 11 Кодексу оперує поняттям "додатково надані послуги", за здійснення яких митні органи мають право знімати плату, яка не відносяться до митних зборів [15, с. 3]. А в ч. 20 Додаткових положень до Регламенту наводяться перелік таких послуг: видача ліцензій, статистичні послуги, валютний контроль, видача документів та посвідчень, аналіз та інспекція, а також інша митна діяльність поза робочим місцем та робочим часом.

Вітчизняна чинна нормативно-правова база, яка регламентує митну справу, перераховуючи функції митниці та завдання, що покладені на неї, не містить такого поняття як "митні послуги" чи "послуги у сфері митної справи". Також, наразі не розкрита і природа митних послуг, їх характеристики і властивості [16, с. 71].

Проте, на практиці послугі, як результату діяльності органів ДМС України, притаманний дуалізм: з одного боку, митниці виконують покладені на них функції (здійснення митного контролю), а з іншого надають послуги з електронних систем для обміну інформацією між митними органами інших країн та надання із цією метою автоматизованим економічним операторам широкий спектр послуг, а також надання суб'єктам ЗЕД послуг, як на платній основі (оформлення товарів у задекларований митний режим, за знаходження товарів під митним контролем на складах митниць), так і інших послуг (інформування, консультування), що надаються на безкоштовній основі.

Тому, слід констатувати, що діяльність вітчизняних митних органів має конкретні напрями розвитку сервісних послуг, які не лише наблизять їх до європейської стандартів, а й значно покращать систему митних процедур та здійснення додаткових важливих для економіки України послуг. Тим паче, як зазначає автор Макарова С. О., ідейні засади сервісної митниці були сформульовані Всесвітньою митною організацією, яка не розділяє погляди щодо зміцнення акцентів роботи митниць до фіскальної спрямованості, орієнтованої на наповнення державного бюджету, оскільки саме це заважає розвивати сервісну функцію митної політики [17, с. 47—49].

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Отже, забезпечення ефективності дії митних процедур має на меті організацію митних органів з іншими державними органами розробку нових систем захисту результатів митного оформлення, удосконалення митних забезпечень та форм їх застосування, підготовку проектів з питань розвитку митної системи, аналіз діючих форм і методів митного контролю, митного оформлення, а також заходів підвищення їх ефективності.

З економіко-правової точки зору митний контроль, є важливою складовою частиною державної митної справи, обов'язковим елементом якої виступає митне

оформлення товарів, покликане юридично обґрунтувати завершення контрольно-перевірочних заходів здійснених органами ДМС України, і направлено на профілактику порушень митного і податкового законодавства.

Визначення економіко-правових підстав для роботи так званих сервісних митниць, може бути зорієнтовано на спрощення митних процедур, формування нового напрямку митних процедур, побудованого на принципі сервісного обслуговування та ефективного міжнародного обміну інформацією, попередження та протидії корупції у митних органах, підвищення професійної компетентності посадових осіб ДМС України.

Література:

1. Стратегія сталого розвитку "Україна — 2020": Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#n10>
2. Несторишен І. В., Бережнюк І. Г., Брендас А. І. Система управління митними ризиками в контексті спрощення митних процедур. *Modern Economics*. 2020. № 22 (2020). С. 59—63. URL: [https://doi.org/10.31521/modecon.V22\(2020\)-09](https://doi.org/10.31521/modecon.V22(2020)-09)
3. Протидія агресивному податковому плануванню: світовий досвід та виклики для України: монографія / С. С. Брехов, В. І. Коротун, О. Є. Сушкова, Т. О. Скоромцова та ін.; за заг. ред.: С. С. Брехова, В. І. Коротуна. Київ: Вид-во Алерта, 2017. 344 с.
4. Авраменко Н. Л., Дорошенко Т. М., Матвеев М. Е. Проблеми митного контролю в контексті європейської інтеграції України. *Економіка та держава*. 2022. № 1. С. 55—60. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2022.1.55>
5. Федоришина Л., Фрадинський О. Загрози і виклики перед митною системою України в умовах пандемії. *Перспективи розвитку науки і бізнесу в глобальному середовищі: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Тернопіль, 20 трав. 2020 р.)*. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. С. 136—138.
6. Розвиток митної політики України в контексті реалізації економічної функції держави: монографія / О. П. Гребельник, П. В. Пашко, С. В. Шевчук, О. Є. Сушкова та ін.; за ред. д.е.н., проф. О. П. Гребельника. Ірпінь: Університет ДФС України, 2021. 266 с.
7. Модернізація податкової та митної політики в інституціональному забезпеченні розвитку економіки України: монографія / К. О. Ващенко, П. В. Пашко, С. В. Онишко та ін.; за наук. ред.: д.е.н., проф. П. В. Пашка, д.е.н., проф. С. В. Онишко. Ірпінь: Університет ДФС України, 2020. 518 с.
8. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
9. Про приєднання України до Міжнародної конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур у змінній редакції згідно з Додатком I до Протоколу про внесення змін до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур: Закон України від 5 жовтня 2006: із змінами та допов.: станом на 15.03.2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-16#Text>.

10. Мирончук В., Матвеев М., Голомша Н. Митні процедури забезпечення зовнішньоекономічної діяльності України в умовах війни Економіка і суспільство. 2022. Вип. №39.

11. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 952/2013 від 9 жовтня 2013 року про встановлення Митного кодексу Союзу: Міжнародний документ від 09.10.2013 р. № 952/2013. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_009-13#Text

12. ІТ-трансформація Митниці: Розпочато дослідну експлуатацію інформаційної системи "Митний аудит". URL: <https://customs.gov.ua/news/it-transformatsiia-62/post/it-transformatsiia-mitnitsi-rozpochato-doslidnu-ekspluatatsiiu-informatsiinoi-sistemi-mitnii-audit-522>

13. Бережнюк І. Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти: монографія. Дніпропетровськ: Академія митної служби України, 2009. 543 с.

14. Ларіонов М., Наумова В. Статус авторизованого економічного оператора в Україні: кому і для чого? Ліга: Закон. 2021. URL: https://biz.ligazakon.net/analitics/205264_status-avtorizovanogo-ekonomichnogo-operatora-v-ukran-komu-dlya-chogo

15. Кузняк Б. Я., Свічкарь В. А. Особливості митного регулювання в країнах Європейського Союзу. Ефективна економіка. 2018. № 4. С. 1—5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2018/9.pdf

16. Гулько К. І. Сервісна функція митних органів: потенціал теоретичного аналізу. Економічний вісник. 2018. № 1. С. 69—74.

17. Макарова С. О. Сервісна митниця в умовах євроінтеграції Нове українське право. 2022. Вип. 6, Том 2. С. 47—49.

References:

1. President of Ukraine (2015), Decree "Sustainable Development Strategy "Ukraine — 2020", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#n10> (Accessed 12 March 2023).

2. Nestoryshen, I.V. Berezniuk, I.H. and Brendak, A.I. (2020), "Customs risk management system in the context of customs procedures simplification", *Modern Economics*, vol. 22, pp. 59—63. [https://doi.org/10.31521/modecon.V22\(2020\)-09](https://doi.org/10.31521/modecon.V22(2020)-09)

3. Brekhov, S. S. Korotun, V. I. and Sushkova, O. Ye. (2017), *Protydiia ahresyvnomu podatkovomu planuvanniu: svitovyi dosvid ta vykyky dlia Ukrainy* [Counteracting aggressive tax planning: international experience and challenges for Ukraine], *Alerta*, Kyiv, Ukraine.

4. Avramenko, N.L. Doroshenko, T.M. and Matveiev, M.E. (2022), "Problems of customs control in the context of Ukraine's European integration", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 1, pp. 55—60. <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2022.1.55>

5. Fedoryshyna, L. and Fradynskyi, O. (2020), "Threats and challenges to the customs system of Ukraine in the conditions of the pandemic", *Perspektyvy rozvytku nauky i biznesu v hlobalnomu seredovyschi. Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia* [Prospects for the development of science and business in the global environment. International scientific-practical conference], TNEU, Ternopil, Ukraine, pp. 136—138.

6. Hrebelnyk, O.P. Pashko, P.V. Shevchuk, S.V. and Sushkova O.Ye. (2021), *Rozvytok mytnoi polityky Ukrainy v konteksti realizatsii ekonomichnoi funktsii derzhavy* [Development of the customs policy of Ukraine in the context of realization of the economic function of the state], *Universytet DFS Ukrainy*, Irpin, Ukraine.

7. Vashchenko, K.O. Pashko, P.V. and Onyshko, S.V. (2020), *Modernizatsiia podatkovoi ta mytnoi polityky v instytutsionalnomu zabezpechenni rozvytku ekonomiky Ukrainy* [Modernization of tax and customs policy in the institutional support of economic development in Ukraine], *Universytet DFS Ukrainy*, Irpin, Ukraine.

8. The Verkhovna Rada of Ukraine (2012), "Customs code of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> (Accessed 4 March 2023).

9. The Verkhovna Rada of Ukraine (2006), *The Law of Ukraine "On Ukraine's accession to the International Convention on the Simplification and Harmonization of Customs Procedures as amended by Annex I to the Protocol amending the International Convention on the Simplification and Harmonization of Customs Procedures"*, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-16#Text> (Accessed 15 March 2023).

10. Myronchuk, V. Matveiev, and M. Holomsha, N. (2022), "Customs procedures for ensuring Ukraine's foreign economic activity in times of war", *Ekonomika i suspil'stvo*, vol. 39, available at: <https://economyand-society.in.ua/index.php/journal/article/view/1386/1336> (Accessed 4 March 2023).

11. The Verkhovna Rada of Ukraine (2013), "Regulations of the European Parliament and Council (EU) "on the establishment of the Customs Code of the Union", available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_009-13#Text (Accessed 25 March 2023).

12. State Customs Service (2022), "IT-transformation of the Customs: Trial operation of the "Customs Audit" information system has begun", available at: <https://customs.gov.ua/news/it-transformatsiia-62/post/it-transformatsiia-mitnitsi-rozpochato-doslidnu-ekspluatatsiiu-informatsiinoi-sistemi-mitnii-audit-522> (Accessed 4 March 2023).

13. Berezniuk, I.H. (2009), *Mytne rehulivannia Ukrainy: natsional'ni ta mizhnarodni aspekty* [Customs regulation of Ukraine: national and international aspects], *Akademiiia mytnoi sluzhby Ukrainy, Dnipropetrovs'k*, Ukraine.

14. Liha: Zakon (2021) "Status of an authorized economic operator in Ukraine: to whom and why?", available at: https://biz.ligazakon.net/analitics/205264_status-avtorizovanogo-ekonomichnogo-operatora-v-ukran-komu-dlya-chogo (Accessed 4 March 2023).

15. Kuzniak, B.Ya. and Svichkar', V.A. (2018), "Peculiarities of customs regulation in the European Union", *Efektivna ekonomika*, vol. 4, pp. 1-5, available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2018/9.pdf (Accessed 4 March 2023).

16. Hun'ko, K.I. (2018), "Service function of customs authorities: potential of theoretical analysis", *Ekonomichnyj visnyk*, vol. 1, pp. 69—74.

17. Makarova, S.O. (2022), "Service customs in the context of European integration", *Nove ukrains'ke pravo*, vol. 6, no. 2, pp. 47—49.

Стаття надійшла до редакції 26.03.2023 р.